

Dārgie kolēģi!

Iespējams, nekad agrāk uz pierādījumiem balstītas medicīnas un veselības aprūpes vēsturē neesam bijuši tik globāli trauslā situācijā, kurā ikviens mediķis – ārsts, medmāsa, farmaceits, tostarp kosmētiķis, podologs, laboratorijas un citu speciālistu – loma ir nenovērtējama **kopīgas uzticamas informācijas telpas radīšanā un uzturēšanā.**

Sabiedrībai līdz šim nav bijis jātiek galā ar tik milzīgu daudzumu jaunumu veselības zinātņu jomā kā tagad, kad mēs kopā ar visas pasaules iedzīvotājiem esam saskārušies ar Covid-19 pandēmiju. Ziņu plūsmu daudzveidība ir jaunā laika fenomēns, pieprasot īpašas zināšanas un prasmes, lai spētu orientēties un izsvērtu līdzsvarotus, pamatotus informācijas avotus lēmuma pieņemšanai.

Iedzīvotāju aptaujās skaidri iezīmējas tas, ko redzam arī ikdienas sarunās ar pacientiem, – šajos lēmumos par veselību **noteicošā loma joprojām ir mediķiem.**

Tādēļ mūsu, mediķu, atbildība veselības komunikācijas laukā, ikvienā tās posmā, šobrīd ir vitāli svarīga. Profesionālās ētikas standarts un augstais medicīnas izglītībā sasniegtais zināšanu līmenis paredz, ka sniedzam gan saviem pacientiem, gan ikvienam, ko ikdienā sastopam, atbildīgus padomus. Tas nosaka arī spēju nemitīgi atjaunot savas zināšanas un prast **salāgot savu personisko viedokli ar tobrīd esošo zinātnisko vienprātību** un augstāko iespējamo patiesīguma līmeni, ieteikumiem īstenojoties labas prakses rekomendācijās indivīda un sabiedrības veselības labā.

Arī mediķus, jo īpaši ārstus, ir skāris jau minētais neaptveramais informācijas vilnis, tostarp profesionālajā jomā, tāpēc ir saprotami, ka ikdienā praktizējošam un smagi strādājošam speciālistam ir lasītspējas robežas un limiti, uztveres apjoms, cik daudz jaunāko rekomendāciju iespējams apgūt dažādās medicīnas disciplīnās, ir ierobežots. **Mēs, ārsti, zinām, kā rīkoties šādās situācijās.** Ja mūsu priekšā ir sarežģīts klīniskais gadījums, kura risināšanā nepieciešamas specifiskas zināšanas, mēs vēršamies pēc padoma pie kolēģiem, kas specializējas šai jomā, vai, ja ir laiks, meklējam informāciju drošticamos avotos. Tie ir brīži, kad pacienta interešu vārdā ir jāapzinās savu zināšanu un iespēju robežas, un **šis ir viens no mūsu profesijas humānismā balstītajiem pamatkritērijiem** – atkal un atkal apšaubīt sevi, savas zināšanas un iesīkstējušos pieņēmumus, nemitīgi atjaunoties kopīgajā zinātnes laukā. Arī pacienti to

Rīga,
2020. gada 27. decembris

noteikti novērtēs, un gala iznākums būs labāks mums visiņ, mūsu kopienai, sabiedrībai, valstij. Pat nejauši, pavirši izteikts vārds šī sarežģītā laika trauslumā var radīt neparedzamu sniega bumbas efektu – **būsim vēriđi ikvienā publiskā sarunā, neradot precedentus novecojušu aizspriedumu atbalstam.**

Nav šaubu, ka vakcīnas pret Covid-19 izveide jau ir ierakstīta medicīnas zinātnes vēsturē – esam bijuši aculiecinieki milzīgu zināšanu resursu konsolidācijai visaugstāko humāno mērķu vārdā. Ir noticis teju vai neticamais, un mūsu rokās – daudz agrāk, nekā cerēts – ir reāla iespēja, instruments, ar kura palīdzību iegrozot vīrusa izplatību.

Mums visiņ ir ārkārtīgi svarīgi zināt un saprast, ka vakcīnu pret Covid-19 tapšanas gaitā (kas jau ir un vēl būs ređistrētas Eiropas Zāļu ađentūrā) ir izpildītas visas prasības, kādas piemērojām jebkurai ređistrētai vakcīnai, – nav bijis neviena atvieglzoša vai izslēgta nosacījuma! **Pandēmijas dēļ izstrādes, izpētes un apstiprināšanas prasībām netika un netiek piemērotas nekādas atlaides.** Gluži otrādi, visas pasaules zinātniskās aprindas pievērša pastiprinātu uzmanību šim procesam.

Ređistrācijas process noticis ātrāk, jo tikuši ieguldīti un apvienoti medicīnas vēsturē vēl nebijuši zinātnes, finanšu, cilvēkresursi, kā arī radikāli mainīta operativitāte ređistrēšanas iestāžu un vakcīnu izstrādātāju sadarbībā.

Vienlaikus jāapzinās, ka, tāpat kā visām zālēm, arī vakcīnām ir ieguvumi un riski. Katram mediķim ir zināms un jābūt izprotamam šim ieguvumu un riska samērojamības jēdzienam. Nav un nebūs vakcīnu, kas garantētu 100% efektivitāti un solītu, ka pēc to saņemšanas noteikti nebūs neērtību. Vakcīnas pret Covid-19 vērtēšanas rezultātam bija jāuzrāda, ka vakcīnas labvēlīgā ietekme (aizsardzība pret Covid-19 infekciju) ievērojami pārsniedz nevēlamo, proti, jebkuras blaknes rašanos vai potenciālos citus riskus, un **šis mērķis ir pilnībā sasniegts.**

Pēc Covid-19 vakcīnas ređistrācijas apstiprināšanas gan Latvijas Zāļu valsts ađentūra, gan ikvienas valsts regulatori pastāvīgi sekos līdzi datiem par vakcīnu drošumu un efektivitāti, tai skaitā apkopojot un analizējot nevēlamus notikumus pēc vakcinācijas Latvijā un citviet pasaulē. Varam būt droši, ka Zāļu valsts ađentūra pastāvīgi sniegs atjauninātu aktuālu informāciju par Covid-19 vakcīnu iedarbīgumu un drošumu.

Rīga,
2020. gada 27. decembris

Katrs cilvēks, kurš vakcinējas, ne tikai rūpējas par savu veselību un pasargā savus līdzcilvēkus, bet arī demonstrē spēju iesaistīties visas kopienas un sabiedrības labā. Vakcinācija ir praktiska rīcība, kā rūpēties par sevi, savu ģimeni un pārējiem līdzcilvēkiem.

Šobrīd likmes ir ļoti augstas – tā ir ne tikai veselība un dzīvība pret neveselību un nāvi, tā ir visas sabiedrības prāta veselība, tā ir atgriešanās no sociālās polari zācījas uz normalitātes un saprašanās ceļa. Būsim tie, kas tajā rāda un rada gaismu.

Ar patiesu cieņu,

Dace Zavadska
Latvijas Imunizācijas Valsts Padomes priekšsēdētāja